

KD - Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår ref:
16/00098-3

Deres ref:

Dato:
11.04.2016

Kunnskapssektoren sett utenfra - hørings svar fra SIU

Vi viser til høringsbrev av 11.1.2016, og oversender med dette SIUs hørings svar på rapporten «Kunnskapssektoren sett utenfra».

Vi ser fram til konstruktivt samarbeid med departementet i oppfølgingen av rapporten.

Med hilsen

Marianne Synnes
styreleder

Harald E. Nybølet
direktør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vedlegg:
SIU hørings svar Kunnskapssektoren sett utenfra.docx

SENTER FOR INTERNASJONALISERING AV UTDANNING

Postadresse
Postboks 1093
5809 Bergen
post@siu.no

Besøksadresse
Vaskerelven 39
Hjemmeside
<http://www.siu.no>

Telefon
+47 55 30 38 00
Org.no.
986 339 523

Saksbehandler
Ragnhild Tungesvik
ragnhild.tungesvik@siu.no
+47 950 25 153

SIU's høringsvar til rapporten «Kunnskapssektoren sett utenfra»

11.4.2016

Innledning

SIU har med interesse lest rapporten «Kunnskapssektoren sett utenfra» (heretter kalt rapporten). Vi har også fulgt debatten etter framleggingen av rapporten, og kommentarene som har kommet fra ulike aktører, særlig i universitets- og høyskolesektoren.

Det er fornuftig at KD tar initiativ til å gjennomgå strukturen i kunnskapssektoren, og vi har tillit til at eventuelle endringer som kommer ut av denne prosessen vil bli gjennomført i nær dialog med utdanningssektoren.

For SIU er det naturlig nok spesielt interessant hvordan rapporten omtaler SIU, og de alternative forslagene til framtidig plassering av internasjonalisering oppgaver i kunnskapssektoren som rapporten presenterer. Etter noen generelle kommentarer til hovedforslagene i rapporten, er det derfor SIUs oppgaver og plassering denne høringsuttalelsen fokuserer på.

Uansett hvilken organisasjonsmodell som velges, kan SIU slutte seg til rapportens analyse, som sier at det er for lite samarbeid og oppgaveløsning på tvers av virksomheter og sektorer. SIU har i de senere årene samarbeidet i økende grad med en rekke organer både i og utenfor utdanningssektoren. Vi ser samtidig at det er flere organer vi kunne samarbeidet mer og bedre med, og uansett organiseringsform i framtiden, vil SIU legge vekt på å videreutvikle samarbeidsrelasjoner nasjonalt og internasjonalt, med tanke på å fremme internasjonalisering og internasjonalt samarbeid i hele utdanningsløpet.

Rapporten tar utgangspunkt i regjeringens mål om å effektivisere, forenkle og avbyråkratisere offentlig sektor. Det trenger imidlertid ikke å være samsvar mellom et ryddig organisjonskart og effektiv forvaltning. Eventuelle omorganiseringer må bare bli iverksatt dersom de vil føre til bedre og mer effektive tjenester for brukerne i kunnskapssektoren. Det betyr også at en organisering som kun baserer seg på sektorprinsippet ikke nødvendigvis er den mest brukervennlige og formålstjenlige. SIU ser at det med fordel kan gjøres tiltak for å rydde i organisasjonslandskapet i universitets- og høyskolesektoren, uten nødvendigvis å samle alle oppgaver i ett overordnet forvaltningsorgan.

Om SIUs oppgaver og plassering i kunnskapssektoren

Senter for internasjonalt universitetssamarbeid (SIU) ble opprettet under Universitetsrådet i 1991 med administrasjon av NUFU-programmet (nasjonalt program for utdanning, forskning og utvikling) som en hovedoppgave. SIU ble norsk nasjonalkontor for Erasmus, da Norge ble med i dette programmet fra 1992.

Etter Kvalitetsreformen ble SIU etablert som statlig forvaltningsorgan under Kunnskapsdepartementet (KD) 1. januar 2004. Navnet ble endret til Senter for internasjonalisering av høyere utdanning (SIU). Internasjonalisering og internasjonalt samarbeid var viktige virkemidler i reformen, og SIU ble opprettet for å støtte opp om institusjonenes internasjonaliseringsarbeid. I 2011 fikk SIU utvidet sitt mandat til å være kompetansesenter for internasjonalisering av hele utdanningssektoren, og ordet «høyere» ble tatt ut av navnet.

SIU er Norges nasjonale programkontor for internasjonalt utdanningssamarbeid, og forvalter rundt 30 ulike program og avtaler. Dette gjelder både store, tverrsektorielle program, som Erasmus+ og Nordplus, og mindre, enkeltstående ordninger som Gjør det! eller Students at Risk. I tillegg til programmer finansiert av KD, forvalter SIU program og ordninger på vegne av Utenriksdepartementet, Nordisk ministerråd og Europakommisjonen. SIU har i tillegg det nasjonale mandatet for å profilere Norge som samarbeids- og studieland overfor utlandet. Videre har SIU de siste årene utviklet sin rolle som kompetansesenter, og jobber med utredninger, analyser og effektstudier, bidrar med rådgivning overfor utdanningssektoren, og gir innspill til politikikutvikling på internasjonaliseringsfeltet. Årlig arrangeres en rekke seminarer, informasjonsmøter og konferanser for sektoren, og det drives aktivt informasjonsarbeid på nett, sosiale medier, gjennom mediearbeid og ved utgivelse av rapporter og magasiner.

SIUs framtidige organisering

Rapportens primære tilråding er at SIUs oppgaver innen høyere utdanning, forskning og fagskole bør legges til forvaltningsorganet for høyere utdanning, mens oppgavene for grunnopplæring og barnehage bør legges til Utdanningsdirektoratet. Det understrekes i rapporten at ingen arbeidstakere skal måtte flytte fysisk i forbindelse med eventuelle omorganiseringer i sektoren. Realiteten for SIU vil dersom den primære tilrådingen følges bli at ca 90 arbeidstakere er samlokalisert i Bergen og skal rapportere til to forskjellige forvaltningsorganer med sannsynlig lokasjon i Oslo.

Rapportens sekundære anbefaling er at SIU opprettholdes som eget organ og rendyrkes til arbeidet med internasjonalisering, ved at også flere oppgaver legges til SIU.

Rapportens primære anbefaling: SIUs oppgaver tillegges ulike forvaltningsorganer

SIU mener det primære forslaget, som innebærer at SIUs oppgaver innen høyere utdanning og fagskole legges til forvaltningsorganet for høyere utdanning, mens oppgavene for grunnopplæring og barnehage legges til Utdanningsdirektoratet, er en uheldig løsning av flere grunner:

- SIU har en viktig nasjonal oppgave i å styrke internasjonalisering og bidra til økt internasjonalt samarbeid innenfor alle deler av utdanningssektoren. Mulighetene til å utføre denne oppgaven på en helhetlig måte vil svekkes betydelig, dersom SIUs oppgaver og personale fordeles mellom to eller tre ulike forvaltningsorganer.
- En slik organisering vil føre til mindre trykk på internasjonalisering og internasjonaliseringstiltak inn mot alle sektorer: internasjonalisering vil bli en av en hel rekke oppgaver de store forvaltningsorganene/direktoratene skal håndtere, og det vil være en reell fare for at disse tiltakene «drukner» i mengden av andre gode og viktige saker. Basert på erfaring mener SIU at dette i særlig grad kan være en risiko innenfor grunnopplæringen.

- Erasmus+ er det desidert største internasjonale utdanningsprogrammet Norge deltar i. Det vil være svært uheldig å splitte forvaltningen av utdanningsdelen av Erasmus+¹ mellom flere forvaltningsorganer. En oppdeling av forvaltningen vil kunne medføre overlappende oppgaver og mindre effektiv forvaltning; og vil svekke perspektivet om livslang læring og tverrsektorielt samarbeid som er en bærebjelke i Erasmus+. Det tverrsektorielle perspektivet er et bærende element i Erasmus+, både innholdsmessig og strukturelt. Generelt har EU-programmene de siste 20 årene beveget seg i en retning der utdanningssektorene i økende grad ses i sammenheng, og det er derfor viktig at nasjonalkontorenes kompetanse og ansvarsområde dekker flere sektorer. En oppsplitting av SIUs virksomhet på flere forvaltningsorgan vil derfor ikke være fremmede for norsk deltakelse i programmene, heller tvert imot.
- SIU forvalter en rekke programmer og ordninger for andre aktører enn KD. Den største brukeren av SIU i tillegg til KD selv, er Utenriksdepartementet(UD). Det vil være en uvanlig modell dersom UD-midler skal forvaltes av et direktorat under et annet departement. En mulig effekt av dette vil derfor være at forvaltningen av internasjonale programmer som omfatter utdanningssektoren splittes mellom flere organer under ulike departementer; og dette vil være stikk i strid med departementets holdning så langt; nemlig at flest mulig slike tiltak bør samles i SIU, for å sikre bedre effekt og synergier mellom virkemidlene.
- SIU og Forskningsrådet har et felles mandat fra departementet om å koble internasjonalt forsknings- og høyere utdannings samarbeid. Vi samarbeider om forvaltningen av programmer og ordninger, og samarbeider om seminarer og møteplasser for å fremme slikt samarbeid. SIU stiller spørsmål ved hvordan dette samarbeidet vil kunne bli framover, dersom SIUs oppgaver legges til et nytt forvaltningsorgan/direktorat, særlig fordi forvaltning av forskningsområdet i svært liten grad er omtalt i rapporten.

Rapportens subsidiære anbefaling: SIU videreføres som eget organ

I tråd med argumentasjonen over mener SIU at det vil tjene internasjonalisering av norsk utdanning at SIU videreføres som et eget organ. Med utgangspunkt i St.meld. Nr. 14 (2008-2009) og de prioriteringer og det arbeidet som er gjort i oppfølgingen av denne meldingen, er det både strategisk og rasjonelt å beholde SIU som ett samlet organ, med ansvar for internasjonalisering av hele utdanningsløpet.

I tillegg til argumentene som er anført i forrige avsnitt, vil vi framheve følgende:

- Internasjonalisering er i de siste årene løftet høyt på agendaen i hele utdanningssektoren. Utdanningsinstitusjoner på alle nivåer jobber med internasjonalisering, og det finnes gode eksempler på samarbeid på tvers av sektorer i det internasjonale arbeidet. Både politikk og virkemidler er til dels sektorovergrepene og dermed mener vi det vil være mer effektivt for brukerne at kompetanse- og forvaltningsorganet for internasjonalisering av utdanning er samlet.

¹ Aktiv Ungdom er en del av Erasmus+ som ligger under Barne- og likestillingsdepartementet(BLD) og forvaltes av Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. Programmet omfatter læring utenfor det formelle utdanningssystemet, og utgjør ca. 10 prosent av det totale budsjettet for Erasmus+. Senter for IKT i utdanningen er i dag nasjonalt støttepunkt/administrator av ordningen eTwinning, som tilhører utdanningsdelen av Erasmus+.

- Det å videreføre SIU som et selvstendig organ vil ha stor verdi med tanke på den kompetansen og erfaringen som er bygget opp i organisasjonen over lang tid. Med utgangspunkt i den kompetansen og erfaringen SIU besitter bidrar vi til å sette internasjonalisering på agendaen i hele utdanningssektoren. Vi tror ikke dette fagområdet vil få like høy prioritet i de respektive forvaltningsorganene.
- SIU har de siste årene spilt en stadig større rolle i bilateralt kunnskapsamarbeid. I Panoramastrategien får SIU, sammen med Forskningsrådet og Innovasjon Norge, i oppdrag å bidra til å fremme samarbeid med institusjoner og bedrifter i seks prioriterte land. Videre er SIU del av arbeidsfellesskapet ved den norske ambassaden i Tokyo; og liknende samarbeidsformer er i ferd med å utvikles i flere andre prioriterte land. I samarbeid mellom Forskningsrådet, SIU og Innovasjon Norge etableres det i 2016 et kunnskapskontor i Brussel. Det er SIUs oppfatning at vi kan spille en tydeligere rolle i internasjonalt kunnskapsamarbeid ved å forbli et selvstendig organ, enn ved å tilhøre ulike forvaltningsorgan.
- Det er en uttalt politisk målsetting at internasjonalt utdanningsamarbeid skal knyttes tettere mot arbeids- og næringsliv. Dette gjelder både for grunnopplæringen (særlig fag- og yrkesopplæring) og høyere utdanning, og disse sektorene ses ofte i sammenheng i samarbeid med næringslivet. Aktuelle tiltak er prosjektsamarbeid, internasjonale praksisordninger, studentdeltakelse i innovasjonsprosjekter, osv. SIU samarbeider i økende grad med private og offentlige bedrifter, og forvalter støtteordninger som bedrifter kan søke til. SIU mener at posisjonen som et selvstendig organ gjør oss bedre i stand til å samhandle direkte med arbeids- og næringsliv enn tilfellet ville være om virksomheten var del av ulike forvaltningsorganer/direktorat.

Rapportens anbefaling om å samle oppgaver i SIU

Med utgangspunkt i rapportens subsidiære anbefaling finner vi det naturlig også å kommentere forslaget om at flere oppgaver samles i SIU. På generelt grunnlag tror vi at det vil styrke helheten i internasjonaliseringsarbeidet at SIU får tilført flere oppgaver knyttet til dette området. Dette kan gjelde enkeltprogrammer eller ordninger som for eksempel eTwinning (som en del av Erasmus+), EPALE (Electronic Platform for Adult Learning in Europe) og North2North-programmet.

Et annet og langt større felt er godkjenning av utenlandsk høyere utdanning og fag- og yrkesopplæring. Dette arbeidsområdet vil passe inn i SIUs portefølje og samling av oppgaver vil kunne bidra til bedre utnytting av komplementær kompetanse, f.eks. knyttet til vurderinger av kvalitet i internasjonal utdanning. Når det gjelder fag- og yrkesopplæring har SIU erfaring og relevant kompetanse gjennom forvaltning av blant annet Leonardo da Vinci-programmet, Europass fagbeskrivelser, ECVET og ReferNet. Det finnes andre eksempler i Europa på at oppgaver knyttet til informasjon om Lisboakonvensjonen og godkjenning av utenlandsk høyere utdanning (ENIC-NARIC) ligger hos organer som har internasjonalisering av utdanning som hovedansvarsområde.

SIU stiller seg positiv til å overta slike oppgaver dersom dette skulle bli en del av løsningen og oppfølgingen av rapporten. Vi vurderer imidlertid dette som omfattende organisasjonsendringer med potensielt store konsekvenser for de arbeidstakerne som berøres. Konsekvensene av ansvars plassering og organisatorisk løsning bør derfor utredes nærmere før det fattes en beslutning.